

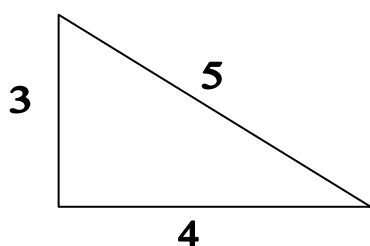
Розбивка та викреслювання плану археологічного розкопу

Вибрану ділянку підготовлюють для розмічування та подальших землерийних робіт (скошують траву, збирають сміття тощо) і «на око» визначають кордони майбутнього розкопу.

В основі розкопу (незалежно від його розміру) лежить прямокутник, спрямований за сторонами світу. Це робиться для полегшення фіксації при викреслюванні планів, веденні документації розкопу, з подальшою прив'язкою до географічних мап.

Отже, забивши перший кілок розкопу, треба обов'язково за допомогою компасу визначити і завізувати напрям (Пн. - Пд. і Зх. – Сх.). Згідно цього напрямку закладаються сторони (стіни) розкопу.

При розбивці майбутнього розкопу особливу увагу слід приділити кутам. Вони повинні бути прямими, тобто 90° , а сторони, які прилягають до цих кутів, – перпендикулярними. Отримати прямий кут можливо за допомогою інструментів (компас, бусоль, теодоліт, жорсткий прямокутник тощо) або способом побудови так званого «єгипетського трикутника».

«Єгипетським трикутником» вважають такий трикутник, довжина сторін якого кратна 3, 4, 5, при цьому прямий кут автоматично утворюється у точці з'єднання катетів (3, 4).

Для цього способу перевірки прямого кута підійде рулетка або мотузка, розмічена на 12 однакових частин ($3 + 4 + 5$).

	а	б	в	г	д	е	є	ж
1								
2								
3								
4								
5								
6								

Визначена для розкопу площа (тобто сам розкоп) розбивається на квадрати 5×5 , 4×4 , 3×3 , 2×2 , а в місцях дуже насичених знахідками 1×1 метр. Традиційним вважається квадрат із сторонами довжиною 2 м.

При кресленні плану розкопу застосовується літеро-цифрова нумерація квадратів. Наприклад, сторона розкопу Пн. – Пд. позначається цифрами від 1 до 4, 5, 6... 10 і т.п., а сторона Зх. – Сх. – буквами. Окремий квадрат, таким чином, має позначення А - 1, А - 2, В - 6 і т.п.

Для кожного розкопу викреслюється окремий план із виявленими об'єктами та знахідками, а при необхідності іноді і кілька планів (наприклад, в

залежності від появи нових артефактів із збільшенням глибини розкопу). Згідно з інструкцією для археологічних креслень розкопів, обов'язковим масштабом є 1 : 20, а для креслень поховань – 1 : 10.

Відстані та положення предметів відповідно один одного та меж розкопу повинні відповідати реальним, але у зменшеному вигляді відповідно масштабу. Для полегшення складання плану зазвичай використовується міліметровий папір.

Обов'язковими на плані є назва пам'ятки, об'єкту, рік розкопок, номер розкопу (при наявності кількох розкопів), прив'язка до сторін світу, масштаб. Якщо використовуються умовні позначки то під планом надаються їх зображення та пояснення до них. На крупномасштабних планах (1 : 10) форма предметів може бути передана реалістично, але у зменшеному відповідно масштабу розмірі.

Київ – 2012,
вул. Акад. Курчатова,
яма 1

Масштаб 1 : 20

